

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Інститут економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту

Олеся Тоцька

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Методичні вказівки до самостійної роботи

Луцьк
Вежа-Друк
2016

УДК 001.89(072)

ББК 72.65я73-9

Т 63

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки (протокол № 6 від 17.02.2016 року).

Рецензенти:

Стрішенець О. М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки природокористування та економічної теорії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Завада О. П. – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформаційних систем у менеджменті Львівського національного університету імені Івана Франка.

Тоцька О. Л.

Т 63 Основи наукових досліджень : метод. вказівки до самот. роботи / Олеся Леонтіївна Тоцька. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 44 с.

Наведено програму курсу «Основи наукових досліджень», рекомендації до вивчення теоретичного курсу, навчальні завдання для самостійної роботи, тестові завдання, теми рефератів, питання на залік і список рекомендованої літератури. Видання призначене для самостійної роботи.

Рекомендовано студентам першого курсу напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент».

УДК 001.89(072)

ББК 72.65я73-9

© Тоцька О. Л., 2016

ЗМІСТ

Вступ	4
Програма курсу	5
Рекомендації до вивчення теоретичного курсу	7
Навчальні завдання для самостійної роботи	25
Тестові завдання	27
Теми рефератів	38
Питання на залік	39
Рекомендована література	41

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є формування системи знань із методики та техніки проведення наукових досліджень.

Основними *завданнями* вивчення курсу є висвітлення теоретичних основ, питань методики, технології та організації науково-дослідницької діяльності; формування теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень студентами як у процесі навчання в університеті, так і на практиці.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти повинні:

знати закономірності розвитку науки та методологію проведення наукових досліджень;

вміти працювати з джерелами інформації, проводити аналіз теоретико-експериментальних даних, формулювати висновки та пропозиції, оформляти результати наукових досліджень.

Програма навчальної дисципліни складається з таких *змістових модулів*:

1. Наука, науково-дослідна діяльність.
2. Теорія та практика наукових досліджень.
3. Індивідуальна та колективна наукова робота.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль 1. Наука, науково-дослідна діяльність

Тема 1. Історія становлення та розвитку науки

- 1.1. Суть наукового пізнання, знання та наукового дослідження.
- 1.2. Етапи становлення та розвитку науки.
- 1.3. Поняття, цілі та функції науки.
- 1.4. Структурні елементи науки, їх характеристика.

Тема 2. Наука як система знань

- 2.1. Наукознавство як система знань.
- 2.2. Класифікація наук.
- 2.3. Основні риси працівника науки.

Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в Україні

- 3.1. Організаційна структура науки.
- 3.2. Пріоритетні напрями розвитку науки в Україні.
- 3.3. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.
- 3.4. Науково-дослідна робота студентів.

Тема 4. Основи методології науково-дослідної діяльності

- 4.1. Поняття методології та методики наукових досліджень.
- 4.2. Методологія теоретичних досліджень.
- 4.3. Основи методології досліджень емпіричного рівня.
- 4.4. Пізнавальні прийоми та форми наукових досліджень.

Змістовий модуль 2. Теорія та практика наукових досліджень

Тема 5. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика

- 5.1. Поняття наукового методу та його основні риси.
- 5.2. Система методів дослідження.
- 5.3. Загальнонаукові методи.
- 5.4. Конкретно-наукові та спеціальні методи.
- 5.5. Методи економічного дослідження.

Тема 6. Вибір, етапи та економічна ефективність наукового дослідження

- 6.1. Вибір напрямку наукового дослідження.
- 6.2. Основні етапи проведення наукових досліджень.

6.3. Економічна ефективність наукових досліджень.

Тема 7. Методика підготовки й оформлення курсових, дипломних і магістерських робіт

7.1. Поняття, загальна характеристика та вимоги до курсових і дипломних робіт.

7.2. Основні етапи підготовки курсових і дипломних робіт.

7.3. Структура та технічне оформлення курсових і дипломних робіт.

7.4. Підготовка до захисту та захист курсової і дипломної роботи.

7.5. Магістерська робота: поняття та її підготовка.

Тема 8. Теорія та практика конкретних соціально-економічних досліджень

8.1. Поняття, види й етапи конкретно-економічного дослідження.

8.2. Поняття, функції та структура програми соціально-економічного дослідження.

8.3. Методологічний розділ програми.

8.4. Методичний розділ програми.

Змістовий модуль 3. Індивідуальна та колективна наукова робота

Тема 9. Інформаційне забезпечення наукової роботи

9.1. Суть і види науково-технічної інформації.

9.2. Методи пошуку та збору наукової інформації.

9.3. Аналіз та інтерпретація інформації.

9.4. Організація роботи з науковою літературою.

9.5. Форми обміну науковою інформацією.

Тема 10. Оформлення наукової роботи та передача інформації

10.1. Оформлення результатів наукової роботи.

10.2. Оформлення замовлення на практичні розробки.

Тема 11. Організація роботи наукового колективу

11.1. Формування та методи згуртованості наукового колективу.

11.2. Організація роботи наукового колективу.

11.3. Робоче місце та робочий день науковця.

11.4. Етичні норми та цінності науки.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО КУРСУ

Тема 1. Історія становлення та розвитку науки

- 1.1. Суть наукового пізнання, знання та наукового дослідження.
- 1.2. Етапи становлення та розвитку науки.
- 1.3. Поняття, цілі та функції науки.
- 1.4. Структурні елементи науки, їх характеристика.

Основні терміни та поняття: пізнання, мислення, знання, відносне знання, абсолютне знання, базове знання, наукове дослідження, фундаментальні дослідження, прикладні наукові дослідження, науковий результат, об'єкт наукового дослідження, предмет наукового дослідження, антична наука, наука стародавнього світу, наука епохи Середньовіччя, наука епохи Відродження, наука XV–XVIII ст., наука періоду промислової революції, наука ХХ ст., сучасна наука, наука, основний зміст науки, функції науки (пізнавальна, культурно-виховна, практично-діюча), мета науки, завдання науки, наукова ідея, гіпотеза, теорія, закон, парадокс, наукова концепція, принципи, поняття.

Питання для самоконтролю (див. табл. 1).

Таблиця 1

Запитання з теми 1

№ з/п	Запитання	Відповідь
1	2	3
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	Повне відтворення узагальнених уявлень про об'єкт, що забезпечує абсолютний збіг образу з об'єктом, – це ...	
2	Перевірений практикою результат пізнання дійсності – це ...	
3	Наукова теоретична та (або) експериментальна діяльність, спрямована на здобуття нових знань про закономірності розвитку та взаємозв'язку природи, суспільства, людини, – це ...	
4	Процес руху людської думки від незнання до знання – це ...	
5	Нове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень і зафіксоване на носіях наукової інформації, – це ...	
6	Знання структурних зв'язків і закономірностей розвитку соціальних процесів і явищ – це ...	
7	Наукова та науково-технічна діяльність, спрямована на здобуття та використання знань для практичних цілей, – це ...	
8	Опосередковане й узагальнене відображення в мозку людини суттєвих властивостей, причинних і закономірних зв'язків між об'єктами та явищами – це ...	
9	Цілеспрямоване пізнання, результатом якого виступає система понять, законів і теорій, – це ...	

Продовження таблиці 1

1	2	3
10	Знання, яке є в основному правильним відображенням дійсності, але відрізняється деяким неповним збігом образу з об'єктом, – це ...	
<i>Блок запитань № 2</i>		
11	Хто є одним із авторів геліоцентричної системи побудови світу?	
12	Хто є автором першої теоретичної системи в галузі астрономії?	
13	Хто є автором винаходу парової машини?	
14	Хто є автором законів електромагнітного поля?	
15	Хто є автором першої теоретичної системи в галузі геометрії?	
16	Хто є автором логарифмів?	
17	Хто є автором закону всесвітнього тяжіння?	
18	Хто є автором аналітичної геометрії?	
19	Хто є автором першої теоретичної системи в галузі механіки?	
20	Хто є автором геоцентричної системи побудови світу?	

Література: [1, с. 7–24], [2–15].

Тема 2. Наука як система знань

2.1. Наукознавство як система знань.

2.2. Класифікація наук.

2.3. Основні риси працівника науки.

Основні терміни та поняття: наукознавство, розділи наукознавства, елементи наукознавства, класифікація наук, фундаментальні науки, прикладні науки, творчі та ділові якості науковця, основні характеристики науковця.

Питання для самоконтролю (див. табл. 2).

Таблиця 2

Запитання з теми 2

№ з/п	Запитання	Відповідь
1	2	3
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	Елементом якого розділу наукознавства є розробка стратегії науки на майбутнє?	
2	Елементом якого розділу наукознавства є аналіз взаємодії науки та суспільства в різних соціально-економічних формаціях?	
3	Елементом якого розділу наукознавства є розробка концепції науки, основних напрямів її розвитку, методології?	
4	Елементом якого розділу наукознавства є дослідження систем у науці, побудова моделей науки та різних видів наукової діяльності?	
5	Елементом якого розділу наукознавства є виявлення закономірностей розвитку науки?	
6	Елементом якого розділу наукознавства є дослідження й нормальне забезпечення взаємовідносин між науковими колективами та їх працівниками?	
7	Елементом якого розділу наукознавства є визначення напрямів науки з урахуванням об'єктивних умов, потреб суспільства та загальної політики держави?	
8	Елементом якого розділу наукознавства є дослідження динамічного процесу нагромадження наукових знань?	
9	Елементом якого розділу наукознавства є вивчення економічних особливостей розвитку та використання науки?	
10	Елементом якого розділу наукознавства є розробка міжнародних та національних систем понять і термінології, особливостей стилю викладення результатів наукових досліджень?	
<i>Блок запитань № 2</i>		
11	Характеристикою якої якості науковця є своєчасне та якісне виконання плану роботи, доручень тощо?	
12	Характеристикою якої якості науковця є винахідництво?	
13	Характеристикою якої якості науковця є високий рівень внутрішнього прагнення до пізнання істини?	
14	Характеристикою якої якості науковця є людяність, повага до інших людей?	

Продовження таблиці 2

1	2	3
15	Характеристикою якої якості науковця є наявність мотивів, ідей, що спонукають до дослідження?	
16	Характеристикою якої якості науковця є здатність до цілеспрямованого сприйняття об'єктивних властивостей досліджуваних явищ, процесів, предметів?	
17	Характеристикою якої якості науковця є вміння налагоджувати зв'язки з різними за віком, характером та посадою людьми?	
18	Характеристикою якої якості науковця є високий рівень базової освіти?	
19	Характеристикою якої якості науковця є здатність до самостійних рішень?	
20	Характеристикою якої якості науковця є прагнення стати відомим?	

Література: [1, с. 25–35], [2–15].

Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в Україні

3.1. Організаційна структура науки.

3.2. Пріоритетні напрями розвитку науки в Україні.

3.3. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.

3.4. Науково-дослідна робота студентів.

Основні терміни та поняття: державна політика України з наукової та науково-технічної діяльності, організаційна структура науки України, пріоритетні напрями державної підтримки розвитку науки в Україні, державні наукові та науково-технічні програми, аспірантура, дисертація на здобуття наукового ступеня, докторантура, студентська науково-дослідна діяльність.

Питання для самоконтролю (див. табл. 3).

Таблиця 3

Запитання з теми 3

№ з/п	Запитання	Відповідь
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	Яким ще терміном можна назвати багатогалузеві наукові та науково-технічні програми?	
2	Яким ще терміном можна назвати територіальні наукові та науково-технічні програми?	
3	До якого віку приймаються особи до аспірантури на стаціонарне навчання?	
4	Яким ще терміном можна назвати загальнодержавні наукові та науково-технічні програми?	
5	Яким ще терміном можна назвати міжвідомчі наукові та науково-технічні програми?	

Література: [1, с. 36–62], [2–15].

Тема 4. Основи методології науково-дослідної діяльності

- 4.1. Поняття методології та методики наукових досліджень.
- 4.2. Методологія теоретичних досліджень.
- 4.3. Основи методології досліджень емпіричного рівня.
- 4.4. Пізнавальні прийоми та форми наукових досліджень.

Основні терміни та поняття: методологія, ідеалізація, формалізація, гіпотеза, характеристики теорії (евристичність, конструктивність, простота), дедукція, індукція, абстрагування, аксіоматичний метод, аналогія, гіпотетичний метод, спостереження, експеримент, етапи методології експерименту, моделювання, логічний метод, історичний метод, аналіз, синтез, метод сходження від абстрактного до конкретного.

Питання для самоконтролю (див. табл. 4).

Таблиця 4

Запитання з теми 4

№ з/п	Запитання	Відповідь
1	2	3
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	Метод, за якого загальні принципи й закони встановлюються за конкретними фактами та явищами, – це ...	
2	Яка характеристика теорії полягає в простому здійсненні за певними правилами перевірки основних її положень?	
3	Метод вивчення різних об'єктів, за якого основні закономірності явищ і процесів відображаються в знаковій формі за допомогою формул або спеціальних символів, – це ...	
4	Яка характеристика теорії полягає в її передбаченні, поясненні можливостей?	
5	Науково обґрунтована система умовиводів, через яку на основі низки чинників формуються висновки про існування об'єкта, зв'язків або причини явища, – це ...	
6	Яка характеристика теорії досягається застосуванням узагальнених законів, скороченням і ущільненням інформації з допомогою певних скорочень?	
7	Спосіб побудови наукової теорії, за яким деякі постулати приймаються без доказів і потім використовуються для отримання подальших знань за певним логічним правилом, – це ...	
8	Метод дослідження, що полягає у виведенні конкретних положень із загальних, – це ...	
9	Уявне створення об'єктів і умов, які не існують в дійсності та не можуть бути практично створені, – це ...	
10	Метод наукового пізнання, за яким нові знання про об'єкти чи явища одержують на основі того, що вони є подібні до інших, – це ...	
<i>Блок запитань № 2</i>		
11	На якому етапі експерименту відбувається проведення експерименту?	

Продовження таблиці 4

1	2	3
12	На якому етапі експерименту відбувається розробка плану-програми експерименту?	
13	На якому етапі експерименту відбувається обробка й аналіз експериментальних даних?	
14	На якому етапі експерименту відбувається оцінка виміру та вибір засобів для проведення експерименту?	
15	Система операцій, впливу або спостережень, спрямованих на одержання інформації про об'єкт при дослідницьких випробуваннях, – це ...	
16	Що відбувається на четвертому етапі проведення експерименту?	
17	Що відбувається на третьому етапі проведення експерименту?	
18	Що відбувається на другому етапі проведення експерименту?	
19	Що відбувається на першому етапі проведення експерименту?	
20	Спосіб пізнання об'єктивного світу на основі безпосереднього сприйняття предметів і явищ за допомогою чуттєвості – це ...	

Література: [1, с. 63–77], [2–15].

Тема 5. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика

- 5.1. Поняття наукового методу та його основні риси.
- 5.2. Система методів дослідження.
- 5.3. Загальнонаукові методи.
- 5.4. Конкретно-наукові та спеціальні методи.
- 5.5. Методи економічного дослідження.

Основні терміни та поняття: метод наукового дослідження, риси наукового методу (ясність, націленість, детермінованість, результативність, надійність, економічність), загальнонаукові методи, конкретно-наукові методи, принципи та категорії діалектики, метод порівняння, метод генералізації, метод моделювання, метод формалізації, системний підхід, системний синтез, системний аналіз, етапи системного аналізу, метод ідеалізації, аксіоматико-дедуктивний метод, метод польових досліджень (МПД), етапи МПД, метод аналізу аналогових об'єктів, балансовий метод, картографічний метод, статистико-економічний метод, монографічний метод, експериментальний метод, розрахунково-конструктивний метод, абстрактно-логічний метод, економіко-математичний метод.

Питання для самоконтролю (див. табл. 5).

Таблиця 5

Запитання з теми 5

№ з/п	Запитання	Відповідь
1	2	3
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	Яка риса наукового методу полягає в його підпорядкованості розв'язанню певних конкретних завдань?	
2	Яка риса наукового методу полягає в його здатності забезпечувати досягнення певної мети?	
3	Яка риса наукового методу полягає в його загальнозрозумілості?	
4	Яка риса наукового методу полягає в суворій послідовності його використання?	
5	Яка риса наукового методу полягає в його здатності з великою ймовірністю забезпечувати отримання бажаного результату?	
6	Яка риса наукового методу полягає в його підпорядкованості досягненню певної мети?	
7	Яка риса наукового методу полягає в його здатності досягати певних результатів із найменшими витратами засобів і часу?	
8	Яка риса наукового методу полягає в його максимальній алгоритмізації?	
9	Яка риса наукового методу включає його плідність?	
10	Хто є автором порівняння правильного методу в науковому пізнанні із світильником, який освітлює подорожньому шлях у темряві?	

Продовження таблиці 5

1	2	3
<i>Блок запитань № 2</i>		
11	До якого виду загальнонаукових методів належить такий метод, як синтез?	
12	До якого виду загальнонаукових методів належить такий метод, як експеримент?	
13	До якого виду загальнонаукових методів належить такий метод, як індукція?	
14	До якого виду загальнонаукових методів належить такий метод, як спостереження?	
15	До якого виду загальнонаукових методів належить такий метод, як абстрагування?	
16	До якого виду загальнонаукових методів належить такий метод, як сходження від абстрактного до конкретного?	
17	До якого виду загальнонаукових методів належить такий метод, як дедукція?	
18	До якого виду загальнонаукових методів належить такий метод, як вимірювання?	
19	До якого виду загальнонаукових методів належить такий метод, як моделювання?	
20	До якого виду загальнонаукових методів належить такий метод, як аналіз?	
<i>Блок запитань № 3</i>		
21	На якому етапі системного аналізу відбувається вибір оптимальних альтернатив?	
22	На якому етапі системного аналізу використовується метод мозкової атаки?	
23	На якому етапі системного аналізу використовуються методи прогнозування?	
24	На якому етапі системного аналізу відбувається формування проблеми?	
25	На якому етапі системного аналізу використовується метод дерева цілей?	
26	На якому етапі системного аналізу використовуються методи експертних оцінок?	
27	На якому етапі системного аналізу відбувається генерування альтернатив?	
28	На якому етапі системного аналізу використовується метод сценаріїв?	
29	На якому етапі системного аналізу використовуються оптимізаційні математичні методи?	
30	На якому етапі системного аналізу відбувається формування цілей функціонування системи?	

Література: [1, с. 78–98], [2–15].

Тема 6. Вибір, етапи та економічна ефективність наукового дослідження

6.1. Вибір напрямку наукового дослідження.

6.2. Основні етапи проведення наукових досліджень.

6.3. Економічна ефективність наукових досліджень.

Основні терміни та поняття: наукове дослідження, науковий результат, науковий напрям, проблема, проблема в науці, тема, наукові питання, вимоги до теми, науково-дослідна робота, етапи наукового дослідження, впровадження, етапи впровадження, науково-технічний ефект, економічний ефект, оборонний ефект, соціальний ефект, попередній економічний ефект, очікуваний економічний ефект, фактичний ефект, потенційний економічний ефект, показники ефективності прикладних досліджень.

Питання для самоконтролю (див. табл. 6).

Таблиця 6

Запитання з теми 6

№ з/п	Запитання	Відповідь
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	Як називається ефект, що полягає у створенні нових технічних систем, які забезпечують безпеку держави?	
2	Як називається ефект, що проявляється в підвищенні рівня та якості життя народу?	
3	Як називається ефект, що визначається на стадії техніко-економічного обґрунтування доцільності дослідження?	
4	Як називається ефект, що є розширенням знань про навколишній світ?	
5	Як називається ефект, що є сумою, визначеною за загальними показниками на можливий обсяг впровадження?	

Література: [1, с. 99–118], [2–15].

Тема 7. Методика підготовки й оформлення курсових, дипломних і магістерських робіт

7.1. Поняття, загальна характеристика та вимоги до курсових і дипломних робіт.

7.2. Основні етапи підготовки курсових і дипломних робіт.

7.3. Структура та технічне оформлення курсових і дипломних робіт.

7.4. Підготовка до захисту та захист курсової і дипломної роботи.

7.5. Магістерська робота: поняття та її підготовка.

Основні терміни та поняття: курсова робота, дипломна робота, об'єкт дослідження, предмет дослідження, етапи підготовки курсових і дипломних робіт, структура курсових і дипломних робіт, захист курсових і дипломних робіт, магістр, магістерська робота, структура магістерської роботи.

Питання для самоконтролю (див. табл. 7).

Таблиця 7

Запитання з теми 7

№ з/п	Запитання	Відповідь
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	Де, як правило, продовжують навчання студенти, котрі успішно закінчили магістратуру?	
2	Скільки складових частин повинна містити курсова (дипломна) робота?	
3	Кваліфікаційне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується на завершальному етапі навчання у ВНЗ, – це ...	
4	Тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню, є головними, визначальними для конкретного дослідження, – це ...	
5	Скільки хвилин не повинна перевищувати доповідь студента під час захисту дипломної роботи?	

Література: [1, с. 119–137], [2–15].

Тема 8. Теорія та практика конкретних соціально-економічних досліджень

8.1. Поняття, види й етапи конкретно-економічного дослідження.

8.2. Поняття, функції та структура програми соціально-економічного дослідження.

8.3. Методологічний розділ програми.

8.4. Методичний розділ програми.

Основні терміни та поняття: конкретно-економічне, розвідувальне, описове й аналітичне дослідження, етапи проведення конкретного соціально-економічного дослідження, наукове дослідження, програма дослідження, функції програми конкретно-економічного дослідження (методологічна, методична, організаційна), структура програми конкретного соціально-економічного дослідження, проблемна ситуація, соціально-економічна проблема, наукова проблема, мета дослідження, об'єкт дослідження, предмет дослідження, гіпотези, види гіпотез, завдання дослідження, метод, методи збирання первинної інформації.

Питання для самоконтролю (див. табл. 8).

Таблиця 8

Запитання з теми 8

№ з/п	Запитання	Відповідь
1	2	3
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	Самостійним різновидом якого дослідження є експеримент?	
2	Як називається дослідження-проба методичного характеру, що проводиться з метою уточнення і коригування завдань та інструментарію?	
3	Як називається дослідження, метою якого є отримання емпіричної інформації, здатної дати відносно цілісне уявлення про досліджуване явище?	
4	Яким терміном, окрім пілотажного, іноді називають розвідувальне дослідження?	
5	Як називається дослідження, що пов'язане з розкриттям причин, які викликали появу того чи іншого явища?	
6	Як називається дослідження-проба методичного характеру, що проводиться з метою уточнення та коригування гіпотез?	
7	Система логічно послідовних методологічних, методичних і організаційно-технічних процедур, спрямованих на вивчення, аналіз і систематизацію наукових фактів тощо, – це ...	
8	Яким терміном, окрім зондажного, іноді називають розвідувальне дослідження?	
9	Якому дослідженню передують апробація інструментарію?	

Продовження таблиці 8

1	2	3
10	Як називається дослідження-проба методичного характеру, що проводиться з метою отримання додаткової інформації про предмет і об'єкт дослідження?	
<i>Блок запитань № 2</i>		
11	Як називається третій етап конкретного соціально-економічного дослідження?	
12	Як називається п'ятий етап конкретного соціально-економічного дослідження?	
13	Як називається другий етап конкретного соціально-економічного дослідження?	
14	Як називається перший етап конкретного соціально-економічного дослідження?	
15	Як називається четвертий етап конкретного соціально-економічного дослідження?	
16	На якому етапі конкретного соціально-економічного дослідження відбуваються аналіз та узагальнення отриманої соціально-економічної інформації?	
17	Яким за порядком у конкретному соціально-економічному дослідженні є підготовчий етап?	
18	На якому етапі конкретного соціально-економічного дослідження відбувається підведення підсумків дослідження?	
19	Яким за порядком у конкретному соціально-економічному дослідженні є етап польового дослідження?	
20	На якому етапі конкретного соціально-економічного дослідження відбуваються підготовка зібраної інформації до обробки та її обробка?	
<i>Блок запитань № 3</i>		
21	Яка функція конкретно-економічного дослідження дає можливість виробити процедуру дослідження?	
22	Яка функція конкретно-економічного дослідження дає змогу зіставити певне дослідження з тими, що проводилися раніше?	
23	Яка функція конкретно-економічного дослідження дає можливість розробити загальний логічний план дослідження?	
24	Яка функція конкретно-економічного дослідження дає змогу зафіксувати вихідні уявлення про досліджуваний об'єкт?	
25	Яка функція конкретно-економічного дослідження забезпечує налагодження контролю за ходом і процесом дослідження?	
26	Яка функція конкретно-економічного дослідження дає змогу сформулювати мету та завдання дослідження?	
27	Яка функція конкретно-економічного дослідження дає можливість визначити методи збирання й аналізу первинної інформації?	
28	Яка функція конкретно-економічного дослідження забезпечує розробку чіткої системи розподілу праці між членами дослідницької групи?	
29	Яка функція конкретно-економічного дослідження дає змогу визначити наукову та практичну проблему, задля якої здійснюється дослідження?	
30	Яка функція конкретно-економічного дослідження дає можливість провести порівняльний аналіз отриманих результатів щодо аналогічних досліджень?	

Тема 9. Інформаційне забезпечення наукової роботи

- 9.1. Суть і види науково-технічної інформації.
- 9.2. Методи пошуку та збору наукової інформації.
- 9.3. Аналіз та інтерпретація інформації.
- 9.4. Організація роботи з науковою літературою.
- 9.5. Форми обміну науковою інформацією.

Основні терміни та поняття: інформація, технічна інформація, економічна інформація, соціальна інформація, види документів (письмові, статистичні, іконографічні, фонетичні, електронні, первинні, вторинні), книга, брошура, монографія, стандарти, патентна документація, УДК, види документів, принципи формування інформації (актуальність, достовірність, точність, інформаційна єдність, релевантність даних), інформаційний пошук, опитування, інтерв'ю, спостереження, експеримент, імітація, банк даних, база даних, база знань, кодифікатор, способи кодування інформації, види групування об'єктів (перехресне, структурне, типологічне, аналітичне), середня арифметична, дисперсія, коефіцієнт кореляції, інформаційна записка, аналітична записка, звіт, робота з науковою літературою, наукова доповідь, монографія, стаття, реферат, науковий звіт, методичні розробки, довідник, брошура, дисертація, рецензія.

Питання для самоконтролю (див. табл. 9).

Таблиця 9

Запитання з теми 9

№ з/п	Запитання	Відповідь
1	2	3
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	До яких документів відносяться як статичні, так і динамічні образотворчі документи?	
2	Як називається інформація, що є відомостями про економічний розвиток суспільства та його ефективність?	
3	За якою класифікаційною ознакою документи поділяються на письмові, статистичні, іконографічні, фонетичні й ті, які передають інформацію в закодованому вигляді за допомогою електронної техніки?	
4	На скільки відсотків вирішення науково-технічних проблем залежить від інформації?	
5	До яких документів відносяться матеріали архівів, преси, довідники, художня література?	
6	Як називається інформація, що характеризує фізичні процеси в різних об'єктах при створенні продукції із вихідних компонентів?	
7	До яких документів відносяться мовні матеріали, розмови, пісні, казки тощо в їх озвученому вигляді?	
8	В яких документах форма подачі інформації в основному цифрова?	

Продовження таблиці 9

1	2	3
9	На скільки відсотків вирішення науково-технічних проблем залежить від інтуїції?	
10	Як називається інформація, що є відомостями про людину, колектив і суспільство в цілому, як об'єкт дослідження?	
<i>Блок запитань № 2</i>		
11	Яка організація юридично є власником Універсальної десятикової класифікації?	
12	В яких документах містяться вже оброблені на основі первинних документів аналітико-синтетичні та логічні матеріали?	
13	Сукупність документів про відкриття, винаходи, а також охорону прав винахідників – це ...	
14	Як називається досить об'ємне неперіодичне видання, в якому сконцентровані нагромаджені людством знання та досвід з певної галузі науки?	
15	Як називається міжнародна універсальна система, яка дозволяє детально представити зміст документальних фондів, забезпечити оперативний пошук інформації, має можливість свого розвитку та самовдосконалення?	
16	Як називаються затверджені компетентними органами нормативно-технічні документи, в яких встановлено комплекс норм, правил, вимог до об'єкта стандартизації?	
17	За якою класифікаційною ознакою документи поділяються на офіційні та неофіційні?	
18	Як називається книга або брошура, в якій висвітлено результати всебічного вивчення певної проблеми чи теми?	
19	Як називається праця невеликого обсягу з оперативною інформацією?	
20	В яких документах містяться результати наукових досліджень і розробок, нові наукові дані, ідеї, факти?	
<i>Блок запитань № 3</i>		
21	До якого виду документів належать інформаційні відомості про проведення наукових конференцій?	
22	До якого виду документів належать журнали?	
23	До якого виду документів належать рекламні видання?	
24	До якого виду документів належать монографії?	
25	До якого виду документів належать бюлетені?	
26	До якого виду документів належать наукові звіти?	
27	До якого виду документів належать газети?	
28	До якого виду документів належать нормативно-технічні документи?	
29	До якого виду документів належать довідники?	
30	До якого виду документів належать наукові доповіді?	
<i>Блок запитань № 4</i>		
31	До якого виду документів належать інформаційні відомості про проведення семінарів?	
32	До якого виду документів належать видання з продовженням?	
33	В якому році з'явилися бібліографічні фактографічні машинозчитуючі бази даних на магнітних стрічках?	
34	До якого виду документів належать матеріали конференцій?	
35	До якого виду документів належать патентно-ліцензійні документи?	
36	До якого виду документів належать відомості?	
37	До якого виду документів належать навчальні видання?	

Продовження таблиці 9

1	2	3
38	До якого виду документів належать інформаційні відомості про проведення симпозіумів?	
39	До якого виду документів належать матеріали з'їздів?	
40	До якого виду документів належать нормативно-виробничі довідки?	
<i>Блок запитань № 5</i>		
41	Який принцип формування інформації полягає в її поданні у такій системі показників, за якої виключалась би ймовірність протиріч у висновках і неузгодженість первинних та одержаних даних?	
42	Як називається нагромадження даних у контрольованих умовах, змінюючи один або декілька чинників?	
43	Як називається метод отримання первинної соціологічної інформації, що ґрунтується на письмовому або усному зверненні до певної спільноти людей – респондентів із запитаннями?	
44	Який принцип формування інформації полягає в реальному відображенні стану об'єкта дослідження в кожен момент часу?	
45	Як називається бесіда, що проводиться за певним планом і передбачає безпосередній контакт інтерв'юєра з респондентом?	
46	Який принцип формування інформації полягає в її одержанні за запитом користувача, включаючи роботу з даними, що не належать до дослідження?	
47	Як називається метод, що базується на використанні ЕОМ та відтворює застосування різноманітних чинників не в реальних умовах?	
48	Який принцип формування інформації є доказом того, що названий результат є істинним і правдивим?	
49	Скільки запитань, як правило, містить анкета?	
50	Як називається аналітичний метод, за допомогою якого вивчають і фіксують сучасний стан об'єкта в результаті минулого, у реальних ситуаціях?	
<i>Блок запитань № 6</i>		
51	За якого групування класифікація об'єктів аналізу проводиться за двома та більше ознаками і слугує для виявлення їх взаємозв'язку?	
52	Як називається система кодування, що використовується для нумерації варіантів відповідей анкети лише в межах одного запитання?	
53	За якого групування класифікація об'єктів аналізу проводиться за певним показником, притаманним усій сукупності даних?	
54	Як називається формалізований список варіанта відповідей анкети?	
55	Як називається показник, що відображає інтегральну характеристику ряду розподілу, яка дозволяє порівнювати числа один з одним у випадку, коли вони мають спільну основу?	
56	За якого групування класифікація об'єктів аналізу проводиться за показником, створеним самим дослідником?	
57	Як називається система кодування, що використовується для наскрізної нумерації всіх варіантів відповідей анкети?	
58	Як називається показник, що дозволяє аналізувати взаємозв'язки різних характеристик за допомогою порівняння різних видів розподілу?	
59	Як називається групування об'єктів аналізу за двома та більше ознаками?	
60	Як називається показник, що має визначати ступінь рівномірності розподілу тієї чи іншої характеристики, яку отримують за допомогою спеціальних формул?	

Література: [1, с. 155–177], [2–15].

Тема 10. Оформлення наукової роботи та передача інформації

10.1. Оформлення результатів наукової роботи.

10.2. Оформлення замовлення на практичні розробки.

Основні терміни та поняття: архітектура наукової роботи, культура мови, анотація, реферат, сторони форми тексту (композиційна, рубрикаційна, логічна, графічна), рецензія, об'єкти винаходів, авторські посвідчення, патенти, формула винаходу.

Питання для самоконтролю (див. табл. 10).

Таблиця 10

Запитання з теми 10

№ з/п	Запитання	Відповідь
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	На яку «глибину» здійснюється патентний пошук при дослідженні новизни розробок, що не належать до профільюючого напрямку діяльності організації?	
2	Яка сторона форми тексту полягає в його розподілі на структурні одиниці, частини, розділи, глави, параграфи?	
3	Як з латинської мови перекладається слово «редагування»?	
4	Як називається коротка характеристика звіту або іншого друкованого документа за змістом, призначенням, формою та іншими особливостями?	
5	Яка сторона форми тексту полягає в побудові літературного твору, що поєднує всі його елементи в єдине ціле?	

Література: [1, с. 178–194], [2–15].

Тема 11. Організація роботи наукового колективу

11.1. Формування та методи згуртованості наукового колективу.

11.2. Організація роботи наукового колективу.

11.3. Робоче місце та робочий день науковця.

11.4. Етичні норми та цінності науки.

Основні терміни та поняття: науковий колектив, принципи успіху роботи колективу (інформованості, ініціативи знизу, тотальності, перманентної інформації, безперервної діяльності, індивідуальної компенсації, урахування), принципи науково-дослідної роботи (спеціалізації, кооперування, пропорційно-сті, паралельності, прямоспрямованості, безперервності, ритмічності), збалансованість робочого місця, чинники ефективності розумової праці, етика, симпатія, норми.

Питання для самоконтролю (див. табл. 11).

Таблиця 11

Запитання з теми 11

№ з/п	Запитання	Відповідь
<i>Блок запитань № 1</i>		
1	Який принцип успіху роботи колективу полягає в урахуванні особистісних ціннісних орієнтацій працівників, їх потреб та інтересів?	
2	Як називається присвоєння авторства на чужу роботу?	
3	Який принцип успіху роботи колективу полягає в тому, що всі, хто працює над проблемою, повинні бути заздалегідь поінформовані про можливі проблеми та залучення до їх вирішення?	
4	На якій відстані від краю столу доцільно розмістити клавіатуру?	
5	Який принцип успіху роботи колективу полягає в тому, що закінчення однієї розробки має співпадати з визначенням іншого завдання?	
6	Як називається неусвідомлене, ірраціональне позитивне ставлення до іншої людини?	
7	Який принцип успіху роботи колективу полягає в тому, що інформація про завдання дослідження має стати органічною частинкою свідомості виконавців, як справа корисна працівникам і суспільству?	
8	Яка відстань повинна бути між монітором і обличчям науковця?	
9	Який принцип успіху роботи колективу полягає в тому, що керівник має систематично інформувати колектив про стан виконання завдання, досягнуті успіхи чи невдачі у вирішенні завдань, складності та зриви?	
10	Як називається система універсальних і специфічних вимог та норм поведінки, що реалізуються в процесі суспільного життя?	

Література: [1, с. 195–205], [2–15].

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Історія становлення та розвитку науки

1. Підготувати коротку доповідь на одну з тем 1–30 (с. 38).
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 2. Наука як система знань

1. Підготувати коротку доповідь на тему «Яким повинен бути справжній науковець?».
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в Україні

1. Підготуватися до участі в дебатах на тему «Наукова діяльність студентів: за чи проти?».
2. Підготувати коротку доповідь про одну з організацій, які формують науку в Україні.
3. Підготувати коротку доповідь про особливості підготовки наукових кадрів в одній із зарубіжних країн.
4. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 4. Основи методології науково-дослідної діяльності

1. Підготувати коротку доповідь про один із методів наукових досліджень.
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 5. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика

1. Підготувати коротку доповідь про один із методів економічних досліджень.
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 6. Вибір, етапи та економічна ефективність наукового дослідження

1. Підготувати коротку доповідь про фінансування науки в одній із країн світу.
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 7. Методика підготовки й оформлення курсових, дипломних і магістерських робіт

1. Придумати тему курсової роботи з однієї із дисциплін, які вивчаються на першому курсі, а також розробити до неї план.
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 8. Теорія та практика конкретних соціально-економічних досліджень

1. Сформулювати тему, мету, завдання певного наукового дослідження, визначити його об'єкт і предмет.
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 9. Інформаційне забезпечення наукової роботи

1. Розробити анкету для опитування на довільну тему обсягом 20 запитань.
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 10. Оформлення наукової роботи та передача інформації

1. Підготувати реферат на тему, обрану відповідно до свого порядкового номера в журналі (с. 38).
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

Тема 11. Організація роботи наукового колективу

1. Підготувати коротку доповідь про свій робочий день.
2. Скласти кросворд на 10 або більше слів до теми.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Тема 1. Історія становлення та розвитку науки

1. Система поглядів, теоретичних положень, основних тверджень щодо об'єкта дослідження, які об'єднані певною ідеєю, – це ...

а) теорія;	в) наукова концепція;
б) закон;	г) принципи.

2. Два протилежні твердження суджень, кожне з яких є переконливим доказом, – це ...

а) постулати;	в) наукова концепція;
б) парадокс;	г) принципи.

3. Яка функція науки полягає в удосконаленні виробництва та системи суспільних відносин?

а) пізнавальна;	в) практично-діюча;
б) виробнича;	г) культурно-виховна.

4. Інтуїтивне пояснення явищ без проміжної аргументації, без осмислення всієї сукупності зв'язків, на основі яких робляться висновки, – це ...

а) гіпотеза;	в) наукова ідея;
б) теорія;	г) парадокс.

5. Думка, виражена в узагальненій формі, яка визначає суттєві й необхідні ознаки предметів та явищ і взаємозв'язки, – це ...

а) постулат;	в) поняття;
б) закон;	г) категорія.

6. Яка функція науки полягає в задоволенні потреб людей у пізнанні законів природи, суспільства та мислення?

а) практично-діюча;	в) пізнавальна;
б) суспільна;	г) культурно-виховна.

7. Система узагальнених знань, пояснення тих чи інших сторін дійсності – це ...

а) наукова концепція;	в) закон;
б) теорія;	г) принципи.

8. Вихідні положення, правило, що виникло в результаті об'єктивно осмисленого досвіду, – це ...

а) принципи;	в) закон;
б) поняття;	г) гіпотеза.

9. Яка функція науки полягає в гуманізації виховання та формуванні інтелекту людини?

а) культурно-виховна;	б) інтелектуальна;

в) практично-діюча; г) пізнавальна.

10. Наукове припущення, висунуте для пояснення будь-яких явищ (процесів) або причин, які зумовлюють такий наслідок, – це ...

а) теорія; в) наукова концепція;
б) гіпотеза; г) наукова ідея.

Тема 2. Наука як система знань

1. Характеристикою якої якості науковця є нетерпимість до догматизму?

а) пунктуальність, ретельність; в) комунікабельність;
б) почуття нового; г) честолюбство.

2. Характеристикою якої якості науковця є гармонійне поєднання привабливості й елегантного стилю в одязі?

а) почуття нового; в) зовнішній вигляд;
б) комунікабельність; г) честолюбство.

3. Характеристикою якої якості науковця є увага до непізнаного та незрозумілого?

а) професійні знання; в) допитливість;
б) зацікавленість у справі; г) спостережливість.

4. Характеристикою якої якості науковця є здатність розділити успіхи свого колективу?

а) зацікавленість у справі; в) честолюбство;
б) доброзичливість; г) комунікабельність.

5. Характеристикою якої якості науковця є ставлення до праці, як до важливого, привабливого заняття?

а) спостережливість; в) пунктуальність, ретельність;
б) зацікавленість у справі; г) відповідальність і надійність.

6. Характеристикою якої якості науковця є здатність брати на себе відповідальність за певну ділянку роботи?

а) честолюбство; в) відповідальність і надійність;
б) ініціативність; г) пунктуальність, ретельність.

7. Характеристикою якої якості науковця є вміння користуватися комп'ютером?

а) професійні знання; в) зацікавленість у справі;
б) почуття нового; г) відповідальність і надійність.

8. Характеристикою якої якості науковця є прагнення мати популярність?

а) зацікавленість у справі; в) честолюбство;
б) ініціативність; г) відповідальність і надійність.

9. Характеристикою якої якості науковця є творчий характер діяльності?

а) почуття нового;	в) професійні знання;
б) ініціативність;	г) допитливість.

10. Характеристикою якої якості науковця є внутрішнє спонукання до нових форм діяльності?

а) честолюбство;	в) почуття нового;
б) ініціативність;	г) допитливість.

Тема 3. Організація науково-дослідної роботи в Україні

1. До якого віку приймаються особи до аспірантури на заочне навчання?

а) 45-ти років;	в) 55-ти років;
б) 40-ти років;	г) 50-ти років.

2. Яким ще терміном можна назвати національні наукові та науково-технічні програми?

а) державні;	в) загальнодержавні;
б) територіальні;	г) міжвідомчі.

3. Яким ще терміном можна назвати регіональні наукові та науково-технічні програми?

а) національні;	в) галузеві;
б) територіальні;	г) державні.

4. Яким ще терміном можна назвати галузеві наукові та науково-технічні програми?

а) багатогалузеві;	в) міжвідомчі;
б) регіональні;	г) територіальні.

5. Яким ще терміном можна назвати державні наукові та науково-технічні програми?

а) міжвідомчі;	в) національні;
б) багатогалузеві;	г) загальнодержавні.

Тема 4. Основи методології науково-дослідної діяльності

1. Який метод включає в себе гіпотетично-дедуктивний і аксіоматичний методи?

а) сходження від абстрактного до конкретного;	в) експеримент;
б) логічний;	г) історичний.

2. Скільки напрямів, що визначають необхідність проведення експерименту, виділяють у практиці?

а) 4;	б) 3;

в) 5; г) 2.

3. Процес роздумів від того, що потрібно довести, до того, що вже доведено, – це ...

а) ідеалізація; в) формалізація;
б) аналіз; г) синтез.

4. Спосіб побудови теоретичних знань про склад об'єктів, що розвиваються, – це ...

а) метод сходження від абстрактного до конкретного;
б) синтез;
в) аналіз;
г) спостереження.

5. У скільки прийомів здійснюється процес абстрагування?

а) 2; в) 4;
б) 3; г) 5.

6. Який метод дозволяє досліджувати виникнення, формування та розвиток процесів і подій у часі?

а) гіпотетично-дедуктивний; в) аксіоматичний;
б) історичний; г) логічний.

7. Вчення про систему наукових принципів і способів дослідницької діяльності – це ...

а) теорія; в) наукознавство;
б) методологія; г) методика.

8. Процедура послідовних роздумів, у результаті яких із уже доведених конкретних тверджень отримують нові знання, – це ...

а) аналіз; в) синтез;
б) абстрагування; г) аналогія.

9. Відмова від другорядних фактів з метою зосередження на важливих особливостях явища, яке вивчається, – це ...

а) формалізація; в) аналіз;
б) абстрагування; г) ідеалізація.

10. Скільки основних етапів включає експеримент?

а) 6; в) 4;
б) 3; г) 5.

Тема 5. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика

1. Як називається етап методу польових досліджень, на якому відбувається попереднє обґрунтування гіпотез?

а) камеральний; в) завершальний;
б) польовий; г) початковий.

2. Як називається етап методу польових досліджень, на якому відбувається співставлення інформації?

- а) завершальний;
- б) камеральний;
- в) польовий;
- г) початковий.

3. Як називається етап методу польових досліджень, на якому відбувається формування попередніх ідей, проблем, гіпотез?

- а) завершальний;
- б) камеральний;
- в) початковий;
- г) польовий.

4. Як називається етап методу польових досліджень, на якому відбувається аналіз інформації?

- а) камеральний;
- б) початковий;
- в) польовий;
- г) завершальний.

5. Як називається етап методу польових досліджень, на якому відбувається уточнення наявних відомостей?

- а) завершальний;
- б) камеральний;
- в) польовий;
- г) початковий.

6. Як називається етап методу польових досліджень, на якому відбувається вивчення джерел інформації про досліджуваний об'єкт?

- а) камеральний;
- б) завершальний;
- в) початковий;
- г) польовий.

7. Як називається етап методу польових досліджень, на якому відбувається перевірка ідей?

- а) завершальний;
- б) польовий;
- в) початковий;
- г) камеральний.

8. Як називається етап методу польових досліджень, на якому відбувається формування висновків?

- а) завершальний;
- б) камеральний;
- в) польовий;
- г) початковий.

9. Як називається етап методу польових досліджень, на якому відбувається збір матеріалів і первинної інформації?

- а) польовий;
- б) початковий;
- в) завершальний;
- г) камеральний.

10. Як називається етап методу польових досліджень, на якому відбувається обробка інформації?

- а) польовий;
- б) камеральний;
- в) завершальний;
- г) початковий.

4. Самостійна науково-дослідна робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, – це ...

- а) контрольна робота; б) магістерська робота;
в) звіт з практики; г) курсова робота.

5. В яких межах має бути обсяг курсової роботи?

- а) 25–30 сторінок; в) 45–50 сторінок;
б) 35–40 сторінок; г) 20–35 сторінок.

Тема 8. Теорія та практика конкретних соціально-економічних досліджень

1. Як називаються гіпотези, що дають уявлення про структурні та функціональні зв'язки досліджуваного об'єкта?

- а) описові; в) емпіричні;
б) прогностичні; г) пояснювальні.

2. Які гіпотези виводяться з гіпотез-основ?

- а) гіпотези-наслідки; в) вторинні;
б) похідні; г) емпіричні.

3. Як називаються гіпотези, що допомагають розкрити об'єктивні тенденції функціонування та розвитку об'єктів, які вивчаються?

- а) емпіричні; в) прогностичні;
б) описові; г) пояснювальні.

4. Як називаються гіпотези, що висуваються після проведення польового дослідження?

- а) гіпотези-наслідки; в) пояснювальні;
б) вторинні; г) похідні.

5. Як називаються гіпотези, що відображають припущення про характер зв'язків ідеальних об'єктів?

- а) прогностичні; в) теоретичні;
б) описові; г) емпіричні.

6. Як називаються гіпотези, що дають уявлення про характеристики досліджуваного об'єкта?

- а) прогностичні; в) описові;
б) пояснювальні; г) теоретичні.

7. З яких гіпотез виводяться гіпотези-наслідки?

- а) первинних; в) гіпотез-основ;
б) пояснювальних; г) теоретичних.

8. Як називаються гіпотези, що висуваються перед проведенням польового дослідження?

- а) первинні; б) теоретичні;

в) гіпотези-основи; г) описові.

9. Як називаються гіпотези, що відображають припущення про характер статистичних взаємозв'язків об'єктів?

а) статистичні; в) описові;
б) теоретико-статистичні; г) прогностичні.

10. Як називаються гіпотези, що дають уявлення про причинно-наслідкові зв'язки, які існують у досліджуваному об'єкті та вимагають експериментальної перевірки?

а) прогностичні; в) пояснювальні;
б) описові; г) статистичні.

Тема 9. Інформаційне забезпечення наукової роботи

1. Як називається кваліфікаційна наукова робота в певній галузі науки, яка має внутрішню єдність, актуальність наукових результатів, наукових положень, що висувається автором для публічного захисту?

а) науковий звіт; в) монографія;
б) дисертація; г) наукова доповідь.

2. Як називається коротка форма викладу змісту першоджерел з теми, що вивчалася?

а) реферат; в) тези;
б) брошура; г) анотація.

3. Як називається літературна робота виробничо-довідкового характеру з певних проблем, де визначаються найбільш важливі поняття, нормативи, моделі, форми, інструкції тощо?

а) монографія; в) довідник;
б) брошура; г) науковий звіт.

4. Як називається літературно оформлена робота, що ґрунтується на оригінальному матеріалі?

а) науковий звіт; в) наукова доповідь;
б) дисертація; г) стаття.

5. Як називається стаття, що містить розбір і критичну оцінку опублікованої статті або монографії?

а) тези; в) рецензія;
б) анотація; г) науковий звіт.

6. Як називається підсумковий документ, в якому викладено фактично виконані дослідження?

а) монографія; в) стаття;
б) науковий звіт; г) дисертація.

7. Як називається літературно оформлена праця науково-виробничого характеру, де всебічно висвітлюється в науково-популярній формі певне питання?

- а) реферат; б) рецензія;
в) брошура; г) монографія.

8. Як називається надрукована наукова робота теоретичного характеру, в якій всебічно висвітлена певна проблема або окреме вузлове питання?

- а) монографія; в) довідник;
б) брошура; г) науковий звіт.

9. Як називається праця інструктивно-виробничого характеру, в якій викладені рекомендації з питань проведення певних видів робіт, спрямованих на вдосконалення організації, управління виробництвом тощо?

- а) брошура; в) методична розробка;
б) інструкція; г) довідник.

10. Як називається основна форма обміну письмовою інформацією між спеціалістами, які працюють в одній або суміжних галузях науки?

- а) брошура; в) науковий звіт;
б) стаття; г) анотація.

Тема 10. Оформлення наукової роботи та передача інформації

1. На яку «глибину» здійснюється, як правило, патентний пошук при дослідженні новизни розробок, що належать до профільюючого напряму діяльності організації, і винаходів, заявлених на патентування за кордоном?

- а) 50 років; в) 30 років;
б) 45 років; г) 15 років.

2. Яка сторона форми тексту полягає в якості таблиць та ілюстрацій?

- а) логічна; в) мовностилістична;
б) композиційна; г) рубрикаційна.

3. Об'єктами чого можуть бути пристрій, спосіб, речовина тощо?

- а) спостережень; в) винаходів;
б) моделей; г) експериментів.

4. Як називається скорочений виклад змісту первинного документа (чи його частини) з основними фактичними результатами та висновками?

8. Суть якого принципу науково-дослідної роботи полягає в розподілі праці, створенні секторів, відділів, груп і окремих виконавців?

- а) пропорційності;
- б) спеціалізації;
- в) кооперування;
- г) паралельності.

9. Суть якого принципу науково-дослідної роботи полягає в забезпеченні рівномірного проведення дослідів?

- а) безперервності;
- б) пропорційності;
- в) ритмічності;
- г) паралельності.

10. Суть якого принципу науково-дослідної роботи полягає в дотриманні певного співвідношення інформаційного забезпечення науковців?

- а) паралельності;
- б) кооперування;
- в) пропорційності;
- г) спеціалізації.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Антична наука.
2. Наука стародавнього світу.
3. Наука епохи Середньовіччя.
4. Наука епохи Відродження.
5. Наукові результати Евкліда.
6. Наукові результати Архімеда.
7. Наукові результати Птолемея.
8. Наукові результати Арістотеля.
9. Наукові результати Ібн Сіні.
10. Наукові результати Ібн Рушда.
11. Наукові результати Біруні.
12. Наукові результати М. Коперника.
13. Наукові результати Г. Галілея.
14. Наукові результати Р. Декарта.
15. Наукові результати Дж. Непера.
16. Наукові результати І. Ньютона.
17. Наукові результати Г. Лейбніца.
18. Наукові результати Леонардо да Вінчі.
19. Наукові результати Й. Кеплера.
20. Наукові результати М. В. Ломоносова.
21. Наукові результати П. Лапласа.
22. Наукові результати Ф. Бекона.
23. Наукові результати Д. Уатта.
24. Наукові результати А. Вольта.
25. Наукові результати Г. Деві.
26. Наукові результати А. Ампера.
27. Наукові результати М. Фарадея.
28. Наукові результати Т. Юнга.
29. Наукові результати Д. Менделєєва.
30. Наукові результати Дж. Максвелла.

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК

1. Суть наукового пізнання, знання та наукового дослідження.
2. Етапи становлення та розвитку науки.
3. Поняття, цілі та функції науки.
4. Структурні елементи науки, їх характеристика.
5. Наукознавство як система знань.
6. Класифікація наук.
7. Основні риси працівника науки.
8. Організаційна структура науки.
9. Пріоритетні напрями розвитку науки в Україні.
10. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.
11. Науково-дослідна робота студентів.
12. Поняття методології та методики наукових досліджень.
13. Методологія теоретичних досліджень.
14. Основи методології досліджень емпіричного рівня.
15. Пізнавальні прийоми та форми наукових досліджень.
16. Поняття наукового методу та його основні риси.
17. Система методів дослідження.
18. Загальнонаукові методи.
19. Конкретно-наукові та спеціальні методи.
20. Методи економічного дослідження.
21. Вибір напрямку наукового дослідження.
22. Основні етапи проведення наукових досліджень.
23. Економічна ефективність наукових досліджень.
24. Поняття, загальна характеристика та вимоги до курсових і дипломних робіт.
25. Основні етапи підготовки курсових і дипломних робіт.
26. Структура та технічне оформлення курсових і дипломних робіт.
27. Підготовка до захисту й захист курсової та дипломної роботи.
28. Магістерська робота: поняття та її підготовка.
29. Поняття, види й етапи конкретно-економічного дослідження.
30. Поняття, функції та структура програми соц.-економ. дослідження.
31. Методологічний розділ програми.
32. Методичний розділ програми.
33. Суть і види науково-технічної інформації.
34. Методи пошуку та збору наукової інформації.

35. Аналіз та інтерпретація інформації.
36. Організація роботи з науковою літературою.
37. Форми обміну науковою інформацією.
38. Оформлення результатів наукової роботи.
39. Оформлення замовлення на практичні розробки.
40. Формування та методи згуртованості наукового колективу.
41. Організація роботи наукового колективу.
42. Робоче місце та робочий день науковця.
43. Етичні норми та цінності науки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА*Основна*

1. *Крушельницька О. В.* Методологія та організація наукових досліджень : [навч. посіб.] / *О. В. Крушельницька.* – К. : Кондор, 2009. – 206 с.

Додаткова

2. *Бейлін М. В.* Основи наукових досліджень : [навч.-метод. посіб.] / *М. В. Бейлін.* – Х. : Оберіг, 2012. – 184 с.
3. *Ковальчук В. В.* Основи наукових досліджень : [навч. посіб.] / *В. В. Ковальчук.* – 4-е вид., перероб. і допов. – К. : Професіонал, 2007. – 240 с.
4. *Колесников О. В.* Основи наукових досліджень : [навч. посіб. : для студ. ВНЗ] / *О. В. Колесников.* – 2-е вид., випр. та допов. – К. : Центр учб. л-ри, 2011. – 144 с.
5. *Корягін М. В.* Основи наукових досліджень : [навч. посіб.] / *М. В. Корягін.* – К. : Алерта, 2014. – 622 с.
6. *Макогон Ю. В.* Основи наукових досліджень в економіці : [навч. посіб.] / *Ю. В. Макогон.* – 2-е вид. – Донецьк : Альфа-прес, 2007. – 144 с.
7. Основи методології та організації наукових досліджень : [навч. посіб. : для студ. ВНЗ] / *А. Є. Конверський та ін.* – К. : Центр учб. л-ри, 2010. – 352 с.
8. Основи наукових досліджень : [навч.-метод. посіб.] / *Р. Крохмальний та ін.* – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 312 с.
9. Основи наукових досліджень : [навч. підруч.] / *В. І. Саюк та ін.* – К. : Пед. Думка, 2012. – 144 с.
10. Основи наукових досліджень : методологія, організація, оформлення результатів : [навч. посіб. для студ. ВНЗ] / *В. М. Головій та ін.* – К. : Хай-Тек Прес, 2010. – 344 с.
11. *Пилипчук М. І.* Основи наукових досліджень : [підручник] / *М. І. Пилипчук.* – К. : Знання, 2007. – 272 с.
12. *Романчиков В. І.* Основи наукових досліджень : [навч. посіб.] / *В. І. Романчиков.* – К. : ЦУЛ, 2007. – 254 с.
13. *Ростовський В. С.* Основи наукових досліджень і технічної творчості : [підруч. для студ. ВНЗ] / *В. С. Ростовський.* – К. : ЦУЛ, 2009. – 96 с.
14. *Соловійов С. М.* Основи наукових досліджень : [навч. посіб. для студ. ВНЗ] / *С. М. Соловійов.* – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 176 с.

15. *Чорненький Я. Я.* Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента : [навч. посіб. для студ. ВНЗ] / *Я. Я. Чорненький.* – К. : Професіонал, 2006. – 200 с.

Навчально-методичне видання

Тоцька Олеся Леонтіївна

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Методичні вказівки до самостійної роботи

Друкується в авторській редакції

Формат 60×84¹/₁₆. Обсяг 2,41 обл.-вид. арк., 2,56 ум. друк. арк. Наклад 100 пр. Зам. 296.

Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Бойка, 1, тел. 29-90-65).

Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.